

ПРЕДИКТОРИ ЗА
ДЕКОДИРАНЕТО НА ДУМИ И
РАЗБИРАНЕТО ПРИ ЧЕТЕНЕ
В РАННИТЕ ЕТАПИ НА
ОГРАМОТЯВАНЕ

д-р Катерина Щерева

Факултет по начална и предучилищна педагогика /ФНПП/,
Катедра Специална педагогика и логопедия,
СУ „Св. Кл. Охридски“

УСТАНОВЯВАНЕ НА ПРЕДИКТОРИТЕ, СВЪРЗАНИ С ДЕКОДИРАНЕТО НА ДУМИ И РАЗБИРАНЕТО ПРИ ЧЕТЕНЕ

изследване на четивните умения

последици за процеса на учене

диагностика и интервенция

Декодиране на думи

В началните етапи, плавността на четене е продукт на началното развитие на прецизността и последващото развитие на автоматизирането в основните сублексикални процеси, лексикалните процеси и тяхната интеграция в четенето на отделни думи и свързан текст.

Способността да се използва информацията за звуковите елементи на езика, т.е. фонологичното осъзнаване, в преработката на писмения и говоримия език, е силен предиктор за декодирането на думи в най-ранните етапи на усвояване на четенето.

Друг важен предиктор е способността за бързо назоваване, дефинирана като умение децата да могат да назоват познати, зрително представени, стимули (предмети, букви) бързо и точно.

Разбиране на прочетеното

Fountas и Pinnell (1996) определят разбирането при четене като мислене преди, през и след самото четене.

Повечето изследователи признават важната роля на способността за декодиране на думи.

Хипотезата за лексикалното качество (LQH) (Perfetti, 2007) - качеството на представителствата на думата при всеки индивид има последствия за четивните умения, включително разбирането.

Escribano (2012) установява, че при испанските деца четенето с разбиране зависи от способността за идентификация (декодиране) на думи, бързото назоваване и речника.

СОБСТВЕНО ИЗСЛЕДВАНЕ

■ ЦЕЛ

Установяване на предикторите за декодиране на думи и разбирането при четене при деца в първи и втори клас

■ ХИПОТЕЗА

Има дисоциация между уменията, от които зависи декодирането на написани думи

и

уменията, от които зависи разбирането на прочетеното

ИЗСЛЕДВАНИ ЛИЦА

ПРОМЕНЛИВИ		ЧЕСТОТА	ПРОЦЕНТ /%/
Клас	първи	34	31
	втори	58	69
Общо		92	100
Пол	момчета	45	44
	момичета	47	46

МЕТОДИКА НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

- Бързо серийно назоваване /БНС/
обекти и букви
- Фонологично назоваване /ФО/
манипулиране и римуване
- Декодирание на думи /четене без смисъл/
 - Речник /картинен/
 - Четене на текст със смисъл

РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО

Дескриптивна статистика

	ИЛ	минимум	максимум	ср. стойност
Бързо назоваване обекти	97	35,00	100,00	57,6289
Бързо назоваване букви	95	18,00	125,00	33,3263
Фонологично назоваване	97	3,00	20,00	14,5567
Декодиране на думи	87	17,00	68,00	47,2759
Речник	97	14,00	20,00	35,7113
Скорост на четене	87	87	10	2,24
Четене с разбиране	87	9,00	40,00	25,5670

РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО

Корелационен анализ

	БНС букви	ФО	Декодиран е на думи	Речник	Разбиране при четене
БНС предмети	,634**	-,461* *	-,490**	-,278**	-,344**
БНС букви		-,441* *	-,638**	-,222*	-,263**
ФО			,531**	,509**	,469**
Декодиране на думи				,270*	,403**
Речник					,535**

РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО

Регресивен анализ предиктори за декодиране на думи

СТЪПКИ	Независимо променливи	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
Предиктори	1. Скорост на четене	,518	6,38	,000
	2. БСН -букви	-,269	-3,552	,001
	3. ФО	,218	3,180	,002
Изключени	Речник БСН-обекти Разбиране при четене			

РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО

Регресивен анализ: предиктори за разбиране при четене

СТЪПКИ	Независимо променливи	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
Предиктори	1. Речник	,446	4,912	,000
	2. Декодиране на думи	,298	3,279	,002
Изключени	БСН-букви БСН-обекти ФО Скорост на четене			

ОБСЪЖДАНЕ

- Фактори, свързани с декодирането на думи
- Фактори, свързани с разбирането при четене
- Развиване на говоримия език

Фактори, свързани с декодирането на думи

За българските деца при декодирането на думи е определяща ролята на **скоростта, с която те четат, способността бързо да назовават букви и нивото на фонологичното им осъзнаване.**

Програмата за стимулиране на способността за декодиране на думи на българските деца в детската градина трябва да включва задачи за назоваване на букви и за фонологичните процесирание.

Фактори, свързани с разбирането при четене

За българските деца за разбирането при четене определяща е **ролята на речниковия фонд и способността за декодиране на думи.**

Взети заедно всички фактори подкрепят мнението за прогреса на развитието в процеса на ограмотяване: от фонологичните умения за повишаване на способността за декодиране на думи към по-нататъшно подпомагането на разбирането при четене.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

- Зависимости
- Предиктори → диагностика → учене
- Бъдещи изследвания